

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

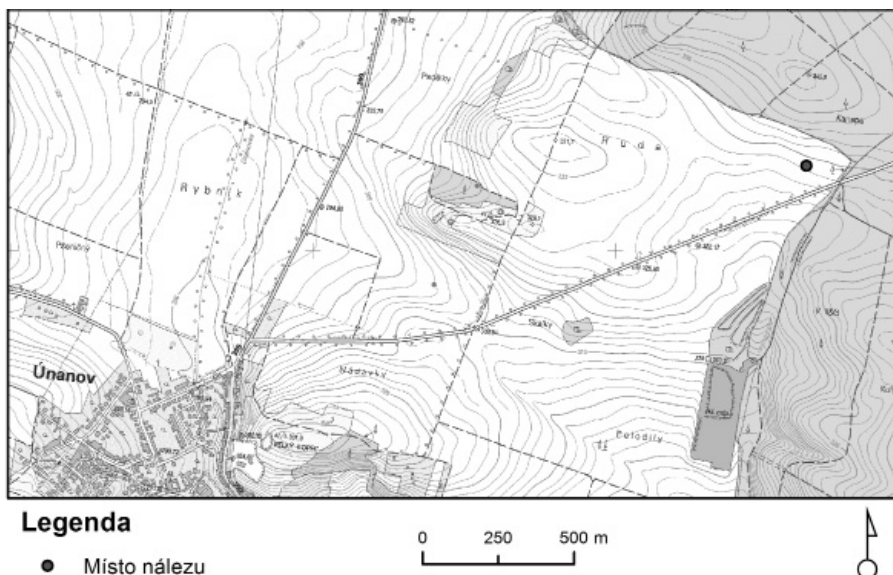
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 7. Únanov (okr. Znojmo). Místo nálezu kamenného artefaktu.

Fig. 7. Únanov (Znojmo Dist.). Location of find.

RAJHRAD (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod hraničkami“. Jordanovská kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

V srpnu roku 2012 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v jihozápadním úseku polní tratě „Pod hraničkami“ (S-JTSK 601586.66:1172658.83.) v souvislosti s výstavbou průmyslové zóny VGP Park. V rámci rozsáhlé dotčené plochy, kterou rámcově vymezuje na severozápadě rychlostní silnice R52 Brno – Pohořelice, na jihozápadě hranice s katastrálním územím Syrovice, na jihovýchodě silnice III/39513 Rajhrad – Syrovice a na severovýchodě stávající areál firmy Geis CZ (dříve Klimatherm), byla zjištěna pouze osamocená exploatační jáma jordanovské kultury. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-19 určena bodem o souřadnicích 349:291 mm od Z:J s.č. Nově objevený objekt nejspíše souvisí se 2 sídlištními jámami, jež byly odkryty cca 200 m severovýchodně již v roce 2008 (Parma 2009).

Michal Přichystal

Literatura

Parma, D. 2009: Rajhrad (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 50, 277.

Resumé

Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Pod hraničkami“ wurde eine Siedlungsruhe der Jordanów Kultur entdeckt.

STAVENICE (OKR. ŠUMPERK)

„Na Flecích“. Bolerázský stupeň bádenské kultury. Opevněné výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalita je popsána pod heslem Úsov.

ÚNAVOV (OKRES ZNOJMO)

„Kanape“. KZP. Náhodný nález. Povrchový průzkum.

Během povrchových sběrů v povodí říčky Únanovky (Matoušek, Kuča, Prokeš, Štohandlová v tisku) byly učiněny nálezy pravěkých, středověkých a novověkých artefaktů v trati „Kanape“ (obr. 7). Zmíněná poloha se nalézá na mírném návrší v těsné blízkosti Tvořihrázského lesa východně od obce Únanov. Geografické souřadnice (S-JTSK) středu lokality jsou: - 639 380, - 1 187 709.

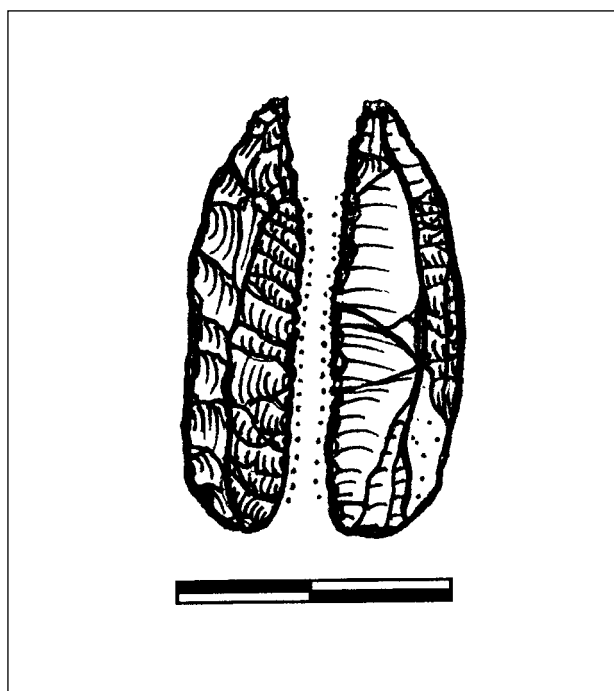
Při povrchové prospekci zde byl, kromě méně početných zlomků středověké a novověké keramiky, nalezen plošně retušovaný segment (obr. 8). Artefakt byl podle makroskopického určení zhotoven z rohovce typu Krumlovský les, variety II a pravděpodobně jej lze přiřadit kultuře se zvoncovitými poháry. Na jedné hraně je patrný výrazný lesk.

Poloha byla poté opakovaně sledována, ale s negativními výsledky. Povrchové sběry probíhaly v rámci projektu „Sběry mikroregion Únanovky“ (MUNI/F0117/2009) - Program rektora na podporu tvůrčí činnosti studentů. Analýza získaného artefaktu byla provedena v rámci projektu (GD404/09/H020) - „Moravskoslezská škola doktorandských studií II“.

Jitka Štohandlová,
Jakub Matoušek, Martin Kuča

Literatura

Matoušek, J., Kuča, M., Prokeš, L., Štohandlová, J. v tisku: Příspěvek k metodice povrchového sběru: povrchová prospekce mikroregionu povodí říčky Únanovky. Předběžná analýza výsledků. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* M 18.

Obr. 8. Únanov (okr. Znojmo). Artefakt kamenné štípané industrie KZP (segment).

Fig. 8. Únanov (Znojmo Distr.). Chipped stone Artefact of the Bell Beaker culture (Segment).

Summary

Únanov (Znojmo Distr.). „Kanape“. Bell Beaker culture. Surface survey.

ÚSOV (OKR. ŠUMPERK)

„Na Flecích“. Bolerázský stupeň bádenské kultury. Opevněné výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2012 byly Mgr. P. Šlězarem (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci) na leteckých mapách objeveny růstové příznaky na poli při hranici katastrů Stavenic a Úsova. Pracovníci Archeologické centra v Olomouci a Vlastivědného muzea v Šumperku zde provedli terénní prospekci, která potvrdila přítomnost pravěkých artefaktů a terénních reliktních předpokládaného opevnění. To bylo následně potvrzeno magnetometrickou prospekci na ploše 2,2 ha v jihovýchodní části lokality. Množství anomálií se objevuje uvnitř ohrazení, které sestává z dvojice příkopů a palisády, jež jsou přerušeny nejméně 3 vstupy. Lokalita je pracovně označena - Úsov – Stavenice, poloha „Na flecích“.

Výšinná lokalita je situována v severním okraji lesního komplexu Doubrava a je kryta lesem (k.ú. Stavenice) a ornou půdou (k.ú. Úsov – město). Samotné hradiště využilo nejvyšší plochu táhlého hřebene, který zde dosahuje 312 m n.m. Hřbet je orientován ve směru SZ-JV a právě jeho severozápadní ukončení přechází ve výraznou ostrožnu, jejíž převýšení oproti úpatí obtékanému potokem Doubravkou a jejím bezejmenným přítokem

dosahuje 60 m. Prakticky po celém obvodu zalesněné části ostrožny je možné pozorovat terénní relikty opevnění běžící v úrovni vrstevnice 300 m n.m. (je možné je vymezit souřadnicemi 49°47'5.393"N, 16°59'38.668"E; 49°47'8.556"N, 16°59'36.448"E; 49°47'9.478"N, 16°59'29.933"E; 49°47'5.681"N, 16°59'28.527"E). Zvláště výrazně se projevují na západním svahu, kde jejich převýšení dosahuje zhruba 6 m. Na přilehlém poli pokračuje, jak bylo doloženo magnetometricky, a vytváří tak ohrazenou polohu přibližně oválného půdorysu pokrývající plochu přibližně 3 ha.

V září téhož roku prováděly Lesy ČR, s.p., těžbu dřeva na severním a západním svahu pojednávané plochy, přičemž došlo tažením klád a přejezdem techniky k poškození archeologických situací v ploše a narušení reliktních opevnění. Na základě této skutečnosti proběhl v říjnu a listopadu záchranný archeologický výzkum, který se soustředil na ohroženou plochu v nejvyšší partii severního svahu a sondáž skrze níže položené zbytky valů v místě nově vytvořené svážnicové cesty. Na temeni výzkum byl prováděn formou snižování vrstev ve čtvercové síti, kde bylo ošetřeno celkem 13 čtverců o rozměrech 4 × 4 m a sonda (S1) o rozměrech 10×2 m, tedy celkově plocha 228 m². Pro složitější terénní situaci a špatnou čitelnost objektů byly na podloží (tvořené zvětralou drobou) sníženy jen čtverce při západním okraji plochy, ostatní budou dobrány v následující sezoně. Na podloží místy nasedá slabá kulturní vrstva, nad níž je vytvořena souvislá vrstva světlé lesní půdy o mocnosti 0,4–0,7 m, ve které je až po povrch obsaženo velké množství eneolitického materiálu. Zjištěné pravěké objekty představují především kulové jamky vysekané do podloží, do červena propálené plochy těsně nad ním a další, zatím nezkoumané, barevně odlišné struktury.

Přibližně 25 m níže po svahu byla otevřena sonda, jejímž účelem bylo ověřit přítomnost a podobu opevnění v místě rozbití valových reliktních svážením klád. Sonda 2 v sezoně 2012 dosáhla při šířce 1 m délky 30 m, ale ze současných poznatků je zřejmé, že bude nutné její prodloužení níže po svahu. Protože sonda nebyla v některých místech dokončena, představme si základní, předběžné výsledky, jak se jeví po první sezoně výzkumu. V horní části byla zachycena dvojice nepřilíš mocných vrstev, které je možné označit jako kulturní, a zahloubená jáma. Níže po svahu vedou za sebou 2 nebo 3 kulové žlaby (v celkovém rozmezí 4,5 m, 7 m a 8,5 m od jižního, horního konce sondy), které mohou dokládat nejvyšší pás opevnění tvořený palisádovými konstrukcemi. Ještě níže je mělká prohlubeň (v rozmezí 16–19 m od jižního konce), nad níž se zdvihá těleso vyššího valu. Dobře patrný je v něm způsob nasypávání tenkých vrstviček přemísťovaného podloží. Zajímavá situace je přítomna v koruně tohoto tělesa. Jen několik centimetrů pod povrchem je zachován pás vyskládaný z kamenů o šířce 1,2 m (obr. 9). Bezprostředně mezi tímto valem a tělesem dolního valu v nejnižší partii sondy byl vyhlouben příkop. Nejnižší val nebyl zatím zcela prozkoumán, je však podstatné, že nasedá na vrstvu s pravěkými nálezy.